

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA ÇOTURA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/14245
Karar Tarihi : 22/2/2017

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Serruh KALELİ
Nuri NECİPOĞLU
Hicabi DURSUN
Hasan Tahsin GÖKCAN
Raportör Yrd. : Derya ATAKUL
Başvurucular : 1. Mustafa ÇOTURA
2. Hüseyin ÇOTURA
3. Selda CAN
Vekili : Av. Naciye TEKER

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; icra takibinin iptali ile menfi tespit ve iptal davalarında yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının, haciz şerhinin kaldırılmaması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 27/8/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Başvurucular tarafından yapılan 2014/14245, 2014/14246 ve 2014/14247 numaralı başvurular, aralarında konu yönünden irtibat bulunduğu anlaşıldığından birleştirilmiş; incelemeye 2014/14245 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden devam edilmiştir.
5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucuların murisinin borçlu sıfatıyla yer aldığı 10/10/2001 vade tarihli ve 160.000 \$ bedelli senede ilişkin İzmir 12. İcra Müdürlüğünün E.2002/17879 sayılı dosyasında icra takibine başlanmıştır. Anılan takibe ilişkin olarak İzmir 4. Asliye Ticaret Mahkemesinin E.2002/1420 Değişik İş sayılı kararı ile murise ait taşınmazlara yönelik ihtiyati haciz kararı verilmiştir.

10. Anılan senede ilişkin resmî belgede sahtecilik suçunu işlediği iddiasıyla şüpheli hakkında kamu davası açılmış, murislerinin vefatı üzerine başvurucular yargılamaya müsteki sıfatıyla dâhil edilmişlerdir. Muğla 1. Ağır Ceza Mahkemesi 21/5/2009 tarihinde sanığın mahkûmiyetine karar vermiş ve karar 19/2/2014 tarihinde Yargıtay 11. Ceza Dairesi tarafından onanmıştır.

11. Diğer taraftan başvurucuların murisi, anılan senede ilişkin icra takibinin iptali talebiyle 10/12/2002 tarihinde İzmir 2. İcra Hukuk Mahkemesinde dava açmıştır. Murislerinin vefatı üzerine başvurucular davaya dâhil olmuşlardır. Mahkemece 17/7/2014 tarihli karar ile davanın kabulüne karar verilmiştir. Temyiz talebinde bulunulmamış olup karar 1/8/2014 tarihinde kesinleşmiştir. Başvurucular anılan kararı 25/8/2014 tarihinde öğrendiklerini beyan etmişlerdir.

12. Başvurucuların murisi 3/10/2003 tarihinde anılan senede ilişkin menfi tespit ve iptal davası açmıştır. İzmir 4. Asliye Ticaret Mahkemesinin E.2003/622 sayılı dosyasına kaydedilen davada murislerinin vefatı üzerine başvurucular davaya dâhil olmuşlardır. 2012 yılında dava dosyası İzmir 10. Asliye Ticaret Mahkemesinin E.2012/66 sayılı dosyasına aktarılmış, bu Mahkemenin kapatılmasının ardından da İzmir 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin E.2014/696 sayılı dosyası üzerinden yargılamaya devam edilmiştir. Mahkemece 18/11/2014 tarihinde davanın kabulü ile dava konusu senedin iptaline karar verilmiştir. Davalı tarafından temyiz talebinde bulunulmuş, temyiz harcı verilen kesin süre içinde yatırılmadığı gerekçesiyle Mahkemece 1/4/2016 tarihli ek karar ile temyiz dilekçesinin reddine karar verilmiştir. Ek karar davalı tarafından temyiz edilmiş olup temyiz incelemesi devam etmektedir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

13. Mahkemenin 22/2/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

14. Başvurucular, kamuya açık belgelerde kimliklerinin gizli tutulması talebinde bulunmuşlardır. Başvuruya konu olayın niteliği dikkate alınarak gizlilik talebinin reddine karar vermek gerekir.

Hicabi DURSUN bu görüşe katılmamıştır.

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin

İddia

15. Başvurucular, murisleri tarafından 10/12/2002 tarihinde açılan icra takibinin iptali davası ile 3/10/2003 tarihinde açılan menfi tespit ve iptal davasında yargılamanın uzun sürdüğünü belirterek makul sürede yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

17. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılamanın süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak davanın ikame edildiği tarih esas alınır (*Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 50).

18. Başvuruya konu dava, başvuruçuların miras bırakanlarından intikalle takip etmekte oldukları bir uyuşmazlık olup bu yönüyle makul süre değerlendirmesi bakımından dikkate alınacak sürenin başlangıç anı mirasçılardan yargılanmaya katıldıkları an değil somut olayda muris açısından değerlendirmeye esas alınan sürenin başlangıç anıdır (*Gülseren Gürdal ve diğerleri*, B. No: 2013/1115, 5/12/2013, § 51).

19. Sürenin sona erdiği tarih olarak -çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde- yargılamanın sona erdiği, yargılanması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (*Güher Ergun ve diğerleri*, § 52).

20. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvuruçunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (*Güher Ergun ve diğerleri*, §§ 41-45).

21. Anılan ilkeler doğrultusunda Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut olayda 10/12/2002 tarihine açılan icra takibinin iptali davası ile 3/10/2003 tarihinde açılan menfi tespit ve iptal davasında sırasıyla 11 yıl 7 ay süren ve 13 yıl 4 aydır devam eden yargılamanın sürelerinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

22. Açıklanan gerçekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

23. Başvuruçular; murislerinin borçlu sıfatıyla yer aldığı 10/10/2001 vade tarihli ve 160.000 \$ bedelli senede ilişkin icra takibi yapıldığını, anılan takibe ilişkin olarak murislerine ait taşınmazlara yönelik ihtiyati haciz kararı verildiğini belirtmişlerdir. Başvuruçular, murisleri tarafından bahsi geçen senede ilişkin icra takibinin iptali talebiyle 10/12/2002 tarihinde İzmir 2. İcra Hukuk Mahkemesinde dava açıldığını, senedin sahte olduğunun yargı kararlarıyla kesinleşmesi üzerine İzmir 2. İcra Hukuk Mahkemesince de davanın kabulüne karar verilerek icra takibinin iptaline hükmedildiğini ve kararın kesinleştiğini, buna rağmen taşınmazlar üzerindeki haciz şerhinin devam etmesi nedeniyle taşınmazlar üzerinde tasarrufla bulunamadıklarını belirterek mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

24. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca

bireysel başvuru yoluna başvurulabilmesi için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerekir. Temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle derece mahkemeleri önünde ileri sürülmesi, bu makamlar tarafından değerlendirilmesi ve bir çözüme kavuşturulması esastır (*Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt*, B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 16).

25. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, iddia edilen hak ihlallerinin derece mahkemelerince düzeltilmemesi hâlinde başvurulabilecek ikincil nitelikte bir kanun yoludur. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur (*Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt*, § 17).

26. 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 16. maddesi şöyledir:

"Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır.

Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir."

27. 2004 sayılı Kanun'un 17. maddesi şöyledir:

"Şikayet icra mahkemesince, kabul edilirse şikayet olunan muamele ya bozular, yahut düzeltilir.

Memurun sebepsiz yapmadığı veya geciktirdiği işlerin icrası emrolunur."

28. 2004 sayılı Kanun'un 259. maddesi şöyledir:

"İhtiyati haciz isteyen alacaklı hacizde haksız çıktığı taktirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 96 ncı maddesinde yazılı teminatı vermeğe mecburdur.

...

Tazminat davası ihtiyati haczi koyan mahkemede dahi görülür."

29. 2004 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddelerine göre icra müdürlüğünce yapılan işlemlere karşı icra hukuk mahkemesine şikâyette bulunularak yapılan işlemin kaldırılması veya düzeltilmesi talep edilebilir.

30. Diğer taraftan 259. madde ile ihtiyati haciz kararı nedeniyle zarara uğradığını iddia eden kişilerin tazminat davası açabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Buna göre açılacak dava sonucunda tazminata hükmedilebilmesi için haciz talep edenin haksız çıkması ve hacizden dolayı bir zarar doğmuş olması gerekir.

31. İhtiyati haciz kararının uygulanması sonucu karşı tarafın zarar görüp görmediğinin tespiti ile uğranılan zararın miktarı 2004 sayılı Kanun'un 259. maddesi kapsamında açılacak davada incelenebilir. Bu madde kapsamında açılacak dava yoluyla karşı tarafın zarar gördüğü tespit edildiğinde tazminata hükmedilebilecektir.

32. Bireysel başvuru formu ile eki belgelerin incelenmesinden başvuruların haciz şerhinin kaldırılmadığına yönelik iddialarına ilişkin olarak 2004 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddelerinde düzenlenen şikâyet yoluna başvurduklarına, yine aynı Kanun'un 259. maddesine göre tazminat davası açtıklarına ilişkin herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanılmamıştır. Başvuruların durumuna uygun telafi kabiliyetini haiz etkili bir hukuk yolu olan 2004 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri ile 259. maddesinde düzenlenen başvuru yolları tüketilmeden yapılan bireysel başvurunun incelenmesinin *ikincilik ilkesi* gereği mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

33. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

34. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

35. Başvurular, maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

36. Somut olayda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

37. İhlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında -dava dosyalarındaki mirasçı sayısı da dikkate alınarak- başvurulara ayrı ayrı net 12.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

38. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 618,30 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.418,30 TL yargılama giderinin başvurulara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların kamuya açık belgelerde kimliklerinin gizli tutulması taleplerinin REDDİNE, Hicabi DURSUN'un karşoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA, OYBİRLİĞİYLE

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, OYBİRLİĞİYLE,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE, OYBİRLİĞİYLE,

D. Başvurulara ayrı ayrı net 12.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E. 618,30 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.418,30 TL yargılama giderinin başvurulara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

F. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuru sahiplerinin Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın birer örneğinin Yargıtay 19. Hukuk Dairesi ile İzmir 2. İcra Hukuk Mahkemesine (E.2002/961, K.2014/477) GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE
22/2/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başvuru Numarası : 2014/14245
Karar Tarihi : 22/2/2017

KARŞI OY

1. Somut olayda, başvuru sahiplerinin murisinin borçlu sıfatı ile yer aldığı 160.000 \$ bedelli bir senet için icra takibi başlatıldığı ve ihtiyati haciz kararı verildiği, muris tarafından icra takibinin iptali talebiyle icra mahkemesine, menfi tespit ve senedin iptali talebiyle asliye ticaret mahkemesine davalar açıldığı, ayrıca senedin sahte olduğu iddiasıyla “resmi belgede sahtecilik” suçundan kamu davası bulunduğu anlaşılmaktadır.

2. Başvuru sahipleri murisinin davalar sonuçlanmadan vefatı üzerine başvuru sahipleri, hukuk davalarına davacı, ceza davasına müşteki sıfatı ile müdahil olmuşlardır. Ceza yargılaması sonucunda senedin sahteliği tespit edilmiş ve sanığın cezalandırılmasına karar verilmiştir. Hukuk davası sonunda taleplerin kabulüne karar verilmiş, icra takibinin iptali davası temyiz incelemesinden geçerek kesinleşmiş, menfi tespit ve senedin iptali davası ise temyiz edilmeden sonuçlanmıştır. Davalı tarafından yapılan gecikmiş temyiz talebinin Yargıtay inceleme süreci tamamlanmamıştır.

3. Başvurucuların avukatı, gizlilik talebi ile ilgili olarak, "Müvekkillerimiz basit işlerde çalışan, maddi imkânları kısıtlı ve eğitimi olmayan saf insanlardır. Hükmün yayınlanması halinde, kendilerini de kandırarak yer itibarı ile çok değerli mal varlıklarını ele geçirmek veya zarar vermek isteyen kötü niyetli kişiler olabilecektir. Müvekkillerimizin saf ve kolay zarar verilebilecek kişiler oldukları, ceza yargılaması sırasında da aşikâr olmuştur." nedenlerine dayanmıştır.

4. Bireysel başvuru incelemelerinde başvurucuların hangi hallerde gizlilik talebinde bulunacağı açıkça tatad edilmemiştir. Ancak bireysel başvuru formunda bulunması gereken hususları düzenleyen Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 59. maddesinin (2) numaralı fıkrasının "ı" bendinde; "Varsa kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulması talebi ile bunun gerekçeleri [yer alır]" denilerek başvurucuların bu tür talepte bulunabilecekleri açıkça belirtilmiştir.

5. Somut olayda başvurucular, kötü niyetli kişilerin düzenlediği sahte senetle kandırıldıklarını iddia etmektedirler. Davalardan birisi ile ilgili olarak gecikmiş temyiz başvurusuna dayalı inceleme devam etmekle birlikte derece mahkemeleri senedin ve icra takibinin iptaline karar vermiştir. Başvurucuların avukatı müvekkillerinin kötü niyetli kişiler tarafından kandırılıp benzer mağduriyetler yaşayabileceği tehlikesine vurgu yaparak başvurucuların kimlik bilgilerinin gizli tutulmasını talep etmektedir. Bu talebin haklı gerekçeye dayandığı açıktır.

6. Çoğunluğun katıldığı görüşte "olayın niteliği dikkate alınarak gizlilik talebinin reddine" denmiştir. Bu gerekçe yeterince anlaşılabilir ve başvurucunun gizlilik talebinin dayandığı nedenleri karşılayan bir gerekçe değildir. Öte yandan kararda başvurucuların kimlik bilgilerinin açıkça yer almasında herhangi bir kamu yararı da bulunmamaktadır. Bu nedenle başvurucuların kamuya açık belgelerde kimliklerinin gizli tutulması taleplerinin reddine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye
Hicabi DURSUN